

BERENGUER I TOMÀS, M. Isabel. *El fil de la memòria. Querol, Montagut, Esblada, Bonany i Valldossera: una mirada al passat.* Pròleg Francesc MURILLO GALIMANY. Valls: Institut d'Estudis Vallencs, 2013. 407 pàgs. i ils. [17 x 24].

Treball d'història local que se centra en municipis poc estudiats, en part per les llacunes documentals; la majoria de les fonts pel que fa a Querol són de la segona meitat del s. XIX i el període posterior. Es presenten aspectes diversos com la relació del terme de Montagut i la seva unió amb Querol, les festes majors, la religiositat i les parròquies, l'aprofitament dels recursos naturals, els intents de construir un pantà o posar-hi una línia de ferrocarril -dos fracassos-, la xarxa de carreteres, les tradicions i llegendes, els membres de l'Ajuntament, els mestres, etc.

L'obra estudia bàsicament Querol, situant la vila en el context de l'Alt Camp, tot i que també es parla d'Esblada i Montagut com a pobles de muntanya, que varen viure la plaga de la filoxera el 1881 a les vinyes, també la plaga de la llagosta el 1902, la de la sarna al ramat i animals el 1916 --per causa que el ramat estava mal alimentat a conseqüència de les escasses collites--.

El llibre tracta sobre l'origen del poblament a Valldecerves i Valldossera, esmentant les restes de coves, sepulcres i pintures de la Prehistòria i sobretot del Megalític; es tracta breument l'Edat Mitjana amb l'esment dels barons o senyors feudals (s'aporten quadres genealògics) i després es comenta la problemàtica que tingueren amb els bandolers (ss. XVI i XVII), la derrota de les tropes borbòniques (1714) que comportà el desenvolupament de les guerrilles i un govern dirigit des de Madrid, les guerres carlines a partir de 1833 i la guerra civil el 1936-39.

La desaparició de les càrregues feudals i els senyorius jurisdiccionalis a principis del s. XX varen condicionar també l'emigració i la pèrdua de població va ser constant fins els anys 80 del s. XX.

Dedica el capítol 11 al Territori i la població. A partir del decret de Nova Planta (Felip V, 1716) s'aboleixen totes les institucions catalanes, se suprimeixen les vegueries i s'imposen els "corregimientos". Així Querol, juntament amb Esblada i Montagut formaren part de la vegueria de Vilafranca fins el 1716. A partir de 1833, amb la nova divisió provincial, Querol va passar a formar part de la província de Tarragona.

Un altre aspecte que també analitza ampliament és el món eclesiàstic al capítol 13. Aporta una visió complexa: els fossars, les deixes, les fundacions pels difunts, els beneficis pels fills no hereus. Dedica unes pàgines a l'església de santa Maria de Querol, (de la qual fa un estudi arquitectònic, les esteles, administradors i cofradies de la parroquia), sant Jaume de Esblada, sant Jaume de Montagut i santa Maria de Valldosera, entre d'altres.

El folklòre i les llegendes entre les quals cal destacar: la crema de la Mare de Déu de Querol i el tret contra la campana, si bé n'esmenta altres: la pinya d'or o la serp

d'or de Pinyana, el tresor de Cal Mandri, el tresor de Montagut, el lladre de la Collada, etc.

Al final del volum trobem alguns apèndixs amb una relació de mossens, batlles i jurats de la Universitat de Montagut, membres de l'Ajuntament, jutges, fiscals i mestres, entre d'altres i una àmplia bibliografia, juntament amb un apartat de fonts.

IHE

(Secretaria de la revista)

Traducción de la reseña anterior:

Trabajo de historia local que se centra en municipios poco estudiados, en parte porque existen lagunas documentales y la mayoría de las fuentes sobre Querol corresponden a la segunda mitad del s. XIX y su etapa posterior. Se presentan aspectos diversos como la relación del término de Montagut y su unión con Querol, las fiestas mayores, la religiosidad y las parroquias, el aprovechamiento de los recursos naturales, los intentos de construir un pantano, o de poner una línea de ferrocarril –ambos fracasados-, la red de carreteras, las tradiciones y leyendas, los miembros del Ayuntamiento, los maestros, etc.

La obra estudia básicamente Querol, situando la villa en el contexto de la comarca del Alt Camp, a pesar que también menciona a Esblada y Montagut como pueblos de montaña que vivieron acontecimientos tales como la plaga de la filoxera de 1881 en las viñas, también la plaga de la langosta en 1902, la de la sarna para el ganado y animales en 1916 –a causa de que el ganado estaba mal alimentado debido a las malas cosechas-.

El libro trata sobre los orígenes del poblamiento de Valldecerves y Valldossera, mencionando los restos de cuevas, sepulcros y pinturas de la Prehistoria y sobre todo del Megalítico; se trata brevemente la Edad Media aludiendo a los barones o señores feudales (se aportan cuadros genealógicos) y después se menciona la problemática con los bandoleros (ss. XVI y XVII), la derrota de las tropas borbónicas (1714) que comportó la proliferación de guerrillas, y un gobierno dirigido desde Madrid, las guerras carlinas a partir de 1833 y la guerra civil 1936-39.

La desaparición de las cargas feudales y los señoríos jurisdiccionales a principios del s. XX llevaron también a la emigración y la pérdida de población se dio de un modo constante hasta los años 80 del s. XX.

Dedica el capítulo 11 al Territorio y la población. A partir del decreto de Nueva Planta (Felipe V, 1716) se abolieron todas las instituciones catalanas, se suprimieron las veguerías por los corregimientos. Así Querol, junto con Esblada y Montagut formaron

ÍNDICE HISTÓRICO ESPAÑOL

ISSN: 0537-3522

CEHI- Universitat de Barcelona (març 2014)

parte de la veguería de Vilafranca hasta 1716. A partir de 1833 con la nueva división provincial Querol pasó a formar parte de la provincia de Tarragona.

Otro aspecto que también analiza ampliamente es el mundo eclesiástico en el capítulo 13. Aporta una visión compleja: los fosares, las donaciones, las fundaciones para los difuntos, los beneficios para los hijos no herederos. Dedicamos unas páginas a la iglesia de santa María de Querol (de la cual hace un estudio arquitectónico, las estelas, administradores y cofradías de la parroquia), sant Jaume de Esblada, sant Jaume de Montagut y santa Maria de Valldosera, entre otras.

El folklore y las leyendas entre las cuales cabe destacar: la quema de la Virgen de Querol y el disparo contra la campana, aunque menciona otras: la piña de oro o la serpiente de oro de Pinyana, el tesoro de Cal Mandri, el tesoro de Montagut, el ladrón de la Collada, etc.

Al final del volumen hallamos algunos apéndices con una relación de curas, alcaldes, jurados de la Universidad de Montagut, miembros del Ayuntamiento, jueces, fiscales y maestros, entre otros y una amplia bibliografía, junto con un apartado de fuentes.

IHE

(Secretaria de la revista)